

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 22.

Lýsingarprisur fyri petittregul: 30 øyr, á forsiðni,
20 øyr, á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 29. mai 1937.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður búið á posthúsinum, brævasvarstodum
og skrivstovuni. Telf. 143.

11. árg.

Hitler og Ludendorff semjast.

Sum kunnugt hevur hin mikli
herhövdingin ikki viljað samst
við Hitler um mál og mið. Men
nú ganga tíðindi um, at hesir
báðir stóru eru samdir. Treyt-
irnar fyri semjing hava ikki
verið smár frá Ludendorffs síðu:
Hitler skuldi góðkenna:

- 1) Hitt totala kríggj, t. v. s.
oll landsins militera og polit-
iska og dagliga lívsins skipan
skal undir eina autorativa
leiðslu, ið hevur eittans mál:
kríggj fyri kríggisins skuld.
- 2) Útrúddan av kristindómi-
ni, ið ger menniskjuni til
bloytir, og innføra eina
verðsliga religiún samsvar-
andi við ta japansku, sum
hevur keisarin til hægsta
gud — henda religiún skal
tá hava norðna rót.

Hitt stóra stríðið móti katolo-
cismuni, ið brast knappligt á
sum ein bumba, er eitt hitt
fyrsta tekinið uppá semjuna.

Kríggj fyri kríggisins skuld —
kann nakað vera sinnissjúkari?

Kriggsverndin í bretska imperíinum centraliserað.

Stjórnirnar í tí stóra bretska
imperíinum Greater Britain hava
samráðst um kriggsverndarskip-
anina, og eru tær samdar um
at seta eina nevnd við umboðs-
monnum úr øllum ríkisins port-
um, ið skal hava til uppgávu at
skipa fyri allari kriggsdubbing
og allari forsyning av mati í
kriggstíðfelli.

Det samvirkende Fagfor- bund hevur í vikuni hildið fund - hann verður hildin fjórða hvørt ár.

Statsministari Stauning hevur
luttikið í fundarsamrøðunum og
hildið eina stóra talu, har ið
hann í stórum linjum greiddi
frá arbeiðaranna umstøðu:

Arbeiðarin var frá at vera ein
kígaður, lúttandi skapningur
vordin luttakandi í ábyrgðini fyri
stjórnarini av landi og fólki.
Hesa ábyrgd, hesa ansvarsfullu
svíkja við at vera einsháttadur,
men mátti sýna evnir at rokja
lívsinteressurnar hjá øllum tí
danska fólkinum, landmanninum
og býmanninum, sum ikki kundu
liva hvønn annan fyri uttan.

Samfelagsskipanin var við at

verða umlögð. Hitt privatkapital-
istiska iniciativ við varð meir og
meir kontrollerað og bremsað
og reglurað, so tað kom at
tæna fleiri enn sær sjálvum.

Tað var ikki at ivast í, at
verðin meir og meir gekk hesa
leiðina.

Enskt vápnakeyp í Sviaríki.

Hitt amerikanska blaðið »New
York Times« hevur nýliga sagt
frá stórum enskum vápnakeypi
í Sviaríki, sum hevur vakt
miklan eftirans í Sviaríki.

Ein stóur partur av teim
vápnum, sum svenska fabrikin
»Bofors« ger, skal vera so nógv
betur, enn tær ensku og týsku
vápnasmiðjurnar kunnu fram-
leiða. Og fram um alt annað
skal ein luftkanón vera so fram-
úr góð. Hon kann skjóta uppí
215 skot í minuttin, og upp í
eina vissa hædd kunnu kúlurnar
sigggjast av teim, ið skjóta, við
hjálp av einum sonevndum
»sporljósi«. At hetta hevur
stóran týdning fyri at gera
kanónina beinrakna, er sjálfvandi.

Hitt enska ríkisstýrið skal hava
biðið um 100 tilfar kanónur
og vil um stutta tíð biðja um
500 afturat.

Hartil skulu Onglendingar
hava biðið um ein slíka rúgvu
av øðrum vápnum úr Sviaríki,
at vápnasmiðjan má gera sær
nýggjan fabriksbygning aftrat
fyri at kunna greiða alt úr
hondum.

Stjórnirnar fyri Bofors viðgongur,
at tíðindini eru sonn, sjálvt um
tey tøl, ið nevnd eru, ikki eru
heilt álitandi.

Spania.

Uppreisnarmenninir gera javnan
flýgvíðlóp á Madrid, tveita nokur
tons av bumbum niður, ið drepa
nokur hundrad menniskjur,
slætta nakrar bygningar men
vinna annars einki. Stjórnar-
menninir gera móttalop, flesta
staðni — og gera tað trengri hjá
uppreisnarmonnum í universi-
tetsbýnum, har teir enn sita
fastir sum rottan í saksinum.

Við basiskka vígvøllin sama
toganin, aftur og fram uttan
nakran týðningarmiklan sigur
fyri nakran. Blóðlát, blóðlát —
ein flóð av blóði, eitt hav av
neyð er einasta úrslitið.

Báðir partar hava sett í botn
og tykjust ikki at orka at koma
longur.

Studentaskúli

og friur realskúli við frium kostarhaldi til gávað fátæk børn
á bygðum - og eina umskipan av læraraskúlanum.

Leingi hevur ligið á ljóði um
at fáa ein studentaskúla her í
Føroyum. Men tessverri er tað
ikki komið longri enn til at
tala um málið.

Seinasta ár, tá ið eitt system-
skifti, ið merkti handling,
kom til sjónar, varð eisini
tikið avgjort uppá hetta mál.

Tingmenn samdust um at
samráðast við Thomas Nygaard
magistara og skúlalæra um,
hvussu spurningurin praktiskt
skuldi skipast.

Hetta er gjørt. Nygaard er eld-
heitur fyri málinum, og sostatt
skuldi hitt besta útlit verið fyri,
at vit um stutta tíð hava ein
studentaskúla.

Hetta vil týða eitt óført fram-
stig mentunnarliga.

Eftiri er so ein umskipan av
læraraskúlanum og at gera real-
skúlan atkomuligan fyri øll
evnagóð børn.

Ministari Borgbjerg sáli sendi
fyri mongum árum síðani eitt
ógviliga demokratiskt uppskot
til ein frian realskúla og broytan
av læraraskúlanum saman við
uppskoti um frítt vistarhald fyri
fátækar gávaðar næmingar av
bygð.

Hesin táttur liggur enn »út-
settur«. Men allar kreftur megu
leggjast á fyri at føra hann fram
á mál.

Er tað satt?

Vit hava frætt, at ymsastaðni
gangna menn um við lista til
innsamlingar av peningi til at
stjórna tí flokkinum, sum Jóannes
bóndi Patursson gjordi í Havn
á fundi, hann helt seinast har,
og sum hann hevði boðið inn
til kring allar Føroyar.

Hvat ið Jóannes og hansara
menn gera uppá egna vegna, fer
at vera teirra sak. Men sjálfandi
fara teir at halda seg til sín
sjálvan og lata fara at spæla
»skidnapparar«. Í øllum føllum
vilja javnaðarmenn ikki verða
»skidnapparar« og brúktir sum
agn fyri at fáa fólk at geva til
at stýra bóndans »fólkaflakki«.
Hetta sigist at vera tilfellið, í tí
at listaambærarnir sigast at
halda fram, at hesin »fólka-
flakki« er samtyktur av javn-
aðarmonnum eins og sambands-
monnum og vinnuflokksmonnum,
ið allir skulu hava mann í
stjórnini.

Vit kveppa okkum við at
trúgva, at so er. Men fyri at
eingin skal vera íiva um, hvussu
landið liggur javnaðarmonnum
viðvíkjandi, skulu vit gera
kunnugt, at javnaðarmenn hvorki
hava valt menn í stjórnina fyri
henda »fólkaflakki« ella á nakran
hátt góðkent, at javnaðarmaður
situr í hesi stjórn.

Føroya javnaðarflokkur hevur
einki at gera við henda nýggja
flokk, ið longu við sínari »skid-
nappan« av monnum frá øðrum
flokkum hevur gjørt seg látur-
ligan og sett seg uttanfyri alvar-
samt orðaskifti.

Katolsk Folkeoplysning.

Hermed bringer jeg Hr. Pascal
min Tak for den velfortjente
Ros, han i sidste Nr. af »Social-
Demokraten« gav den katolske
Kirke for dens Indsats i Middel-
alderens Skoleliv.

Uforstaaelig bliver derfor Hr.
Pascals Paastand om, at den
katolske Kirke har været en
Modstander af Folkeoplysningen
og er det den Dag i Dag. En
Anklage, jeg tilbageviser. — Ifald
Hr. Pascal her skriver efter
bedste Overbevisning, er han
daarligh underrettet og trænger
i høj Grad til lidt Oplysning.

Efter Kristi Befaling har den
katolske Kirkes Opgave gennem
tyve Aarhundreder været at ud-
brede den sande Tro, med andre
Ord at føre Sjælene til Kristus
og gennem Kristus til Menneskets
egentlige Maal — Himmelen.
Efter Pauli Ord: Vi har ikke
en fast Bopæl herne.

Naar nu Kirken foruden sin
egentlige Gerning ogsaa har
sørgt for Børns Skoleundervis-
ning, særlig fordi det blev for-
sømt fra andre Sider, tjener det
i høj Grad til dens Ros. Og
naar Kirken til Trods for store
Vanskeligheder, Udgifter og Mod-
stand har opnaaet, at der ved
Slutningen af forrige Aarhun-
drede i Spanien var 40 % af
Befolkningen, der kunde læse
og skrive, i Italien 50 % (ca.
18.000.000 Mennesker) og i Bel-
gien 65 %, vil enhver, der kan
danne sig blot et lille Begreb
om dette enestaaende og uegen-
nyttige Arbejde, anerkende det

KØDCENTRALEN

TH. 173. KONGEBROEN TH. 173.

Altid 1. Kl. ungt Oksekød,
Paalæg og Konserver
En Gros & En Detail.
Bygdeordrer ekspederes omg.

Eisini tygum

vilja gerast vissur í,
at tað loysir seg at
lýsa, bert tygum
royna eina lýsing í

„Føroya
Social-Demokrat“.

Ringið til prentsmiðjuna
máltr. 143.

smukke Resultat. Om Kirken
havde udrettet blot en Brøkdæl
af dette Arbejde, havde den dog
indlagt sig stor Fortjeneste.

At Oplysningen i Italien har
bedret sig siden Skolen, som
Hr. Pascal siger, formelt er løst
fra Kirken, er naturligt og glæ-
deligt. Undervisningen maa nød-
vendigvis gaa frem, naar Staten
med sine Midler og sin Myndig-
hed til at indføre Skolepligt
træder hjælpende til, hvor Kir-
ken i Aarhundreder har været
ene om Arbejdet.

Naturligvis tilgiver jeg Hr.
Pascal den ophøjede Tanke, han
har om Folkeskolen paa Færo-
erne og om at hvert eneste
Menneske kan læse og skrive
og mere til, selv om lidt mere
Beskedenhed sikkert var paa
sin Plads her.

At den katolske Skole er et
Agitationscentrum strider mod
Sandheden — Agitation kender
den katolske Kirke overhovedet
ikke, den hører hjemme i ikke
kristelige Kredse.

Den katolske Skoles Opgave
er at uddanne Mennesker, der
kan møde Livet under alle dets
Forhold — dygtige Mennesker,
som paa deres Vej vil være en
Ære for Samfundet, de udgør
en Del af.

Kirken har, som Hr. Pascal
ganske rigtigt bemærker, en vel
uddannet Lærerstand. Mon det
er for at holde Folk i Uviden-
hed, eller mon det er for at
give den bedst mulige Under-
visning?

P. v. d. Stok,
katolsk Præst.

„SMØRLIKA...?
„Ja... vitaminer!!!